

Line Birgitte Granum Jøta
Stadumveien 51
3530 RØYSE

Trondheim, 06.04.2021

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/15139

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Vedtak i klagesak om søknad om flytende gangsti i Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat

Vi viser til klagen på Statsforvalteren i Oslo og Viken (tidligere Fylkesmannen i Oslo og Viken) sitt vedtak 28.09.2020 om avslag på søknad om oppføring av flytende gangsti innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Klagesaken ble oversendt Miljødirektoratet fra Statsforvalteren i Oslo og Viken 23.11.2020.

1. Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalteren i Oslo og Vikens vedtak.

Vedtaket er fattet etter forskrift om vern av Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 48, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

2. Kort om bakgrunnen for saken

Statsforvalteren i Oslo og Viken avsto i vedtak 28.09.2020 søknad om oppføring av en flytende gangsti i forbindelse med drift av inntak til jordbruksvanning på eiendommen gnr./bnr. 222/6 i Hole kommune. Eiendommen ligger innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat.

Det er søkt om å anlegge gangsti på 1,5 meter bredde med pontonger som følger vannstanden i elva. Her vil sugeledningen for vanningsanlegget for jordbruket festes. Det vises til at det er stor båttrafikk, svært ofte i ulovlig høy hastighet, som går rett ved vanninntaket og virvler opp mengder med slam fra elvebunnen. Dette medfører problemer med slamming av inntakssil til vanningsanlegget, som nå må rengjøres en gang pr. døgn. En gangsti vil gjøre det enklere og tryggere å rense silen. Gangstien er tenkt å være 12 meter lang, 3 meter på land og 9 meter ut i elva. Festeanordning til land vil være to stolper hvor den flytende gangstien blir hengslet fast. Det vil da være mulig å ta opp innretningen ved behov. Rensing av silen blir i dag gjort ved at man går ut i vannet og renser sil med en børste. Dette oppleves ikke sikkert nok, da det blir fort dypt.

Statsforvalterens avslag på søknaden er begrunnet i verneverdiene i området, med Storelva som naturtype som består av svært viktige områder med kroksjøer, flomdammer, meanderende elvepartier og deltaområde. De grunne vannområdene i naturreservatet er svært viktig for en rekke våtmarksfugler gjennom store deler av året, og i nedre del av elva er det registrert flere truede arter av særlig stor forvaltningsinteresse. Artene er truet som følge av tap av levesteder og menneskelige forstyrrelser, og områdene rundt Tyrifjorden er under stort press fra ulike samfunnsinteresser. Storelva er mye benyttet som ferdselsåre for fritidsbåter i sommerhalvåret, og av hensyn til den samlede belastningen i området må nye tiltak ses i sammenheng. Storelva har et av få gjenværende deltaområder i landet som ikke er nedbygget, og elvestrekningen ved utløpet har få synlige tekniske innretninger. Det er en målsetting å beholde disse verdiene i mest mulig urørt tilstand for å sikre funksjonsområder for arter under press. Statsforvalteren viser til at en flytegangsti som omsøkt vil redusere elvestrekningens uberørte preg, og vil for andre fremstå som en brygge. Det legges vekt på signaleffekten av tiltaket, ved at det vil kunne gi inntrykk av en lav terskel for tillatelse til oppføring av nye brygger. Presedensvirkningen av en tillatelse vil være stor, og Statsforvalteren viser videre til at hjemmelen i naturmangfoldloven § 48 er ment å være en sikkerhetsventil for uforutsette tiltak. Statsforvalteren ser behovet for sikker tilgang til landbruksvanning, men viser til at verneforskriften ikke hindrer videre drift av vanningsinntaket slik det er i dag. Bruk og vedlikehold er tillatt etter verneforskriften. Utbedringer eller endringer ut over dette, må ikke være i konflikt med verneformålet dersom tillatelse skal kunne gis. Statsforvalteren mener oppføring av en flytende gangsti strider mot bestemmelsene i verneforskriften og at det ikke er grunnlag for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48.

Begrunnelse for klagen

Vedtaket er påklaget i brev 17.10.2020. I klagen vises til det at lengden på gangstien kan reduseres til 7-8 meter, og at det er tilstrekkelig at den legges ut når vannstanden er på nedadgående. Det er de det er størst problem med båter som virvler opp slam, fordi de kommer i stor fart. Naturmangfoldloven § 48 er en sikkerhetsventil som skal fange opp bagatellmessige inngrep, noe klager mener dette er. Røyse-halvøya er særlig utsatt for forsommertørke, og av den grunn er behovet stort for jordbruksvanning. Både sikkerhet for operatør og forbigående trafikk bør tas hensyn til. Det hadde vært formålstjenlig at det settes en grense for hvor store motorer som kan benyttes i elveløpet, og det vises til ønske om befaring. Det er lagt ved foto av tiltaket og kart som viser lokaliteten med pumpehus og grensen for naturreservatet.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren legger til grunn at det gjennom klagen er gitt tilstrekkelig anledning til å få frem klagers syn på saken, og at befaring ikke er nødvendig for å sikre at saken er tilstrekkelig opplyst i henhold til forvaltningsloven § 17, jf. § 33. Det vises til at ut over justering av lengden og begrensning av tiden flytegangstien vil ligge ute er det omsøkte tiltaket ikke vesentlig endret. Statsforvalteren har derfor ikke vurdert endringen til å være en ny søknad. Tiltaket består fortsatt av en bryggelignende innretning som etter verneforskriften § 3 ikke er tillatt og dermed krever dispensasjon. Den foreslåtte reduksjonen i tiltakets fysiske og tidsmessige omfang endrer ikke Statsforvalterens vurdering av at tiltaket kan påvirke verneverdiene. Statsforvalteren vurderer heller ikke at tiltaket er "nødvendig av sikkerhetshensyn" etter naturmangfoldloven § 48. Klager er ikke forhindret, som følge av vernet, å inne andre løsninger for å sikre vanntilførsel, eller å benytte vanninntaket slik det nå gjøres. At enkelte passerende båter ikke overholder fartsgrensen, kan etter Statsforvalterens vurdering ikke vektlegges i vurderingen av tiltaket. Hastigheten er etter vernevedtaket redusert til maksimalt 5 knop, og denne vil bli skiltet.

Videre vil det jobbes med informasjon om verneverdiene og ferdsel i verneområdet, blant annet for å sikre at blant annet fartsgrensen overholdes. Det vil også bli gjennomført oppsyn og kontroll. Statsforvalteren finne ikke at klagen gir grunnlag for å endre vedtaket, og oversender saken til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

3. Miljødirektoratets vurderinger

Miljødirektoratet er klageinstans og kan vurdere alle sider av saken, herunder ta stilling til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34. Klageinstansen kan treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det opprinnelige vedtaket og sende saken tilbake til ny behandling i førsteinstansen.

Vi anser at klagen er rettidig mottatt og finner saken tilstrekkelig opplyst til at klagen kan behandles. Det foreligger god kunnskap om naturverdiene i naturreservatet, både gjennom tidligere vern, og registreringer gjennomført som del av verneprosessen for Verneplan Tyrifjorden og kompensasjonsarbeidet i forkant av vern av Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 8.

Bestemmelser som gjelder for naturreservatet

Vernebestemmelsene for naturreservatet går frem av forskrift 27. mars 2020 om vern av Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat i Ringerike og Hole kommuner. Formålet med opprettelsen av naturreservatet er å bevare truet, sjelden og sårbar natur i form av et stort våtmarksområde med unike naturtyper og geomorfologiske forekomster. Videre er formålet å verne et område som representerer en bestemt type natur i form av et stort, sammenhengende deltaområde til elvene Storelva og Sogna, et stort meanderende parti av Storelva med flere kroksjøer og flomdammer i ulike utviklingsstadier, gammel lauvskog og barskog med sårbare og truede plante- og dyrearter, store, grunne våtmarker og Lamyra som gjengrodd kroksjø med ekstremrik myr. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det inneholder viktige trekk- og overvintringsområder for våtmarksfugler og er leveområde for et stort antall arter, deriblant mange sjeldne og truede planter.

I naturreservatet er det forbud mot å foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Vegetasjonen er vernet mot skade og ødeleggelse. Dette gjelder også for dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder. Det er i verneforskriften § 3 andre ledd bokstav c fastsatt forbud mot etablering av tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger mv.

Det er i verneforskriften ikke gitt unntaksbestemmelser som gjelder byggevirksomhet. Forvaltningsmyndigheten kan etter naturmangfoldloven § 48 gjøre unntak fra vernebestemmelsene dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Miljødirektoratets vurdering

I den kongelige resolusjonen om vern av Nordre Tyrifjorden og Storelva er det vist til at verneområdet ligger i et område med viktige jordbruksarealer og stor landbruksaktivitet.

Gjennom verneprosessen er det tatt konkret stilling til hvilke vernebestemmelser og hvilket restriksjonsnivå som skal gjelde i naturreservatet.

Det er fastsatt spesifikt forbud mot oppføring av bygninger, anlegg og andre varige eller midlertidige innretninger. Verneforskriften gir direkte unntak for vedlikehold av anlegg og innretninger som er i bruk på vernetidspunktet, men eventuelt vedlikehold som innebærer graving i våtmarkene er søknadspliktig. Det er også unntak for vedlikehold av eksisterende grøfteavløp som drenerer tilgrensende jordbruksarealer. Dette innebærer at inntaket til jordbruksvanning som utgangspunkt kan opprettholdes og brukes som før vernet. Båtferdsløp er tillatt, men det er satt begrensninger på tillatt hastighet slik at makshastigheten er 5 knop.

Verneforskriften har ikke unntaksbestemmelser som åpner for at det kan gis tillatelse til brygger eller bryggelignende tiltak, og søknaden må derfor behandles etter naturmangfoldloven § 48.

Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at dispensasjonsbestemmelsen i § 48 ikke kan brukes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. For at en dispensasjon skal kunne gis må vilkårene være oppfylt, det vil si at tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Selv om vilkårene er oppfylt gir ikke dette noe krav på dispensasjon, bestemmelsen er en kan-bestemmelse som innebærer at det skal foretas en konkret vurdering av om det skal gis dispensasjon. Blant annet vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av tiltaket ha betydning. Også om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden, inngår i denne vurderingen.

I vurderingen av om et tiltak eller en aktivitet er i strid med verneformålet gjøres en konkret vurdering av tiltakets art, plassering, varighet og omfang. Tiltak vil være i strid med verneformålet dersom en tillatelse vurderes å ha en negativ påvirkning på verneformålet samlet sett.

Miljødirektoratet er enig med Statsforvalteren i at etablering av en flytende gangsti ikke er et bagatellmessig inngrep slik det dette er vurdert i lovens forarbeider. Byggetiltak av en viss størrelse vurderes ikke som bagatellmessige inngrep, og det er en streng praksis for å tillate nye tekniske inngrep i naturreservater. Forbudet mot byggetiltak i naturreservatet omfatter både varige og midlertidige innretninger. En flytende gangsti som det er søkt om kan sammenlignes med oppføring av en brygge, noe verneforskriften ikke åpner for. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av at en tillatelse vil kunne gi en uheldig presedensvirkning for andre lignende tiltak i området. Selv om tiltaket isolert sett ikke er veldig stort, vil den samlede belastningen av flere byggetiltak kunne ha en negativ påvirkning på verneverdiene i naturreservatet.

Statsforvalteren har oppfordret til å undersøke flere muligheter for vanningstilførsel, og mener det ikke er redegjort tilstrekkelig for hvorvidt andre løsninger for sikker tilgang på vanntilførsel finnes. Verneforskriften har særskilte regler om hastighet, som også innebærer at det fremtidige behovet for tiltaket vil reduseres.

Miljødirektoratet finner ikke grunnlag for å overprøve Statsforvalterens vurdering, og opprettholder avslaget på søknad om oppføring av en flytende gangsti innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Klagen tas ikke til følge.

4. Klagerett

Vedtaket er endelig, og du kan ikke klage på vedtaket.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Knut Fossum
seksjonsleder

Tone Lise Alstad Eid
seniorrådgiver

Kopi til:
Statsforvalteren i Oslo og Viken Postboks 325 1502 MOSS